NOVICE

gospodarskih, obertnijskih in narodskih stvarí.

Izhajajo vsako **sredo in saboto.** Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XIII. V Ljubljani v sredo 3. januarija 1855. List 1.

Koleda za novo leto.

(Pri Županu v Zlati vasi.)

Župan. Že novo leto povrača se spet,
Ž njim dobrega več si obeta vès svet:
Kaj pač, domovina preljuba ti,
Bo tebi prineslo lepih rečí?

Učitelj. Je višja osoda neznana res,
Pa lastni trud svoje storí še vmes.
Pred pol stoletjem Slovencu že pel
Je pesnik, ki vès je za narod se vnel:
„Glej! Stvarnica vse ti ponudi;
Le jemat' od nje ne zamudi!“

S predragim slovnikom vred, se mi zdi,
Da Vodnikov duh se zdaj v novo glasí;
Spodbuja rojake s staro močjo,
Iskati svoj blagor z vso skerbjo.

Župan. Poglejte! kolednik z gosli sem gré,
Kaj vendar prijetnega peti on vé?

Pevec (pripoje): „Se novega leta
Vsak veselí;
Si več let obeta,
Vesel naj živí!“

Učitelj. Ha! oče župan, res je ugànil jo,
On voši nam ravno z Vodnikovo.

Župan. Vém pevec, vse niso iz gosel vam šle,
Zapojte za Vodnikom ktero nam še.

Pevec (sopet poje): „Mi brazd'jo konjiči
Za hajdo pšenico,
Netrudni dekliči
Pa bel'jo tančíco“.

„Imam oblačilo
Domač'ga padvana,
Ženica pa krilo
Iz prav'ga mezljana“.

„Za vsako povelje
'Mam židano voljo,
Za brambo dežele,
Al hoditi v šolo“.

Učitelj. Res! takošen kdaj bil Slovenec je cel,
Je trudil se marno, bil svoj'ga vesel,
Pa vendar ga dalje pesnik budil,
V „Novícah“ spoznavati ga je učil:
„Alj pameti imajo
Po svetu kaj več?
Alj druj'ga kaj znajo
Ko jabelka peč'“?

Župan. Veliko še več je to vredno za nas,
Ker dosti spremenil od pred se je čas;
Naprej! ta glas po vsih krajih gré,
Nazaj! pri nas obveljati ne smé.
Zdaj treba je, da se kmetuje drugač,
In z boljšim padvan namestuje domač;
Če stara tančica je ob ceno prišla,
Naj z lepšo dostavlja odpadek se ta!

Učitelj. Veliko že tudi drugač je od prej,
Očitno to boljše pričuje odslej:
Naš konjiček več ne pravi:
„Lahko bil bi tud jez tak,
Pa tepejo me po glavi,
Lačen moram stati v mlak.“

Župan. Res! dobrega ima že marsikaj zdaj
Kar ni domovina imela kdaj;
Čas sili ljudi naprej povsod,
Kar samo ne gré, se pospeši od drugod;
Odpirajo že se zakladi pri nas,
Ki jih zanemarjal je prejšni čas.

In sreča za umno mladost je zdaj to,
Da šole povsod so odperte za njo;
In kar je Vodnik od sebe le pel,
Povzema si zdanji zarod vesel:
„Latinske, Helenske,
Tevtonske se učim,
Za Vile slovenske
Živim in gorim“.

Pevec. Začetek prelep ne zastajaj nikar,
In marni trud ne upadaj nikdar!
O! budi slovenski rod zmiraj več
Beseda, ki pel jo je pesnik goreč:

„Slovenec! tvoja zemlja je zdrava,
Za pridne nje lega naj prava;
Polje, vinograd,
Gora, morjé,
Ruda, kupčija
Tebe redé“.

„Za uk si prebrisane glave
Pa močne in terdne postave;
Iše te sreča,
Um ti je dan,
Našel jo boš, ak
Nisi zaspan!“

Znojemski.

So li dedi naši bolje gospodarili, ali gospodarimo mi bolje?

Mnogo ljudí je, ki po nobeni ceni slišati ne morejo hvale novih časov. Naj je hvala še tako pravična, bojo vendar globoko zdihnili in rekli, da zdaj je že vse drugač na svetu, in da že ni mogoče več živeti,— da nekdaj so bili dobri časi, so bile dobre leta, se je lahko živelo, vsega je dovolj bilo, zdaj pa je vse slabo. Ter ne le mesčani, ampak tudi kmetje tako govoré in pravijo, da od nekdanjih časov se je vse v huje spreobernilo in da še clo zemlja je začela pešati.

Ko človek take govorice sliši, bi lahko mislil, da nekdaj ni bilo treba za ljubi kruh nič terpeti, ampak da je takrat brez terpljenja dvakrat, trikrat več dorašalo mem zdaj; da žito je imelo po dve in tri pedí dolge klase, in da vsaka krava je v letu dvakrat teletila in po trikrat več mleka imela memo zdaj itd. Pa taki hvalci so pozabili povedati, da je tudi v pretečenih časih nekterikrat glad in strad bil, in da naše sprednike so srečniše delale lepe lastnosti, ktere so pri nas že bolj redke: njih odkritoserčnost, priprostost in poštenost, njih zanesljiva beseda in torej večje zaupanje med ljudmi, njih varčnost, njih manjše potrebe in njihova zadovoljnost z majhnimi, in z domačimi rečmi. Takrat so naši Slovenci še nosili obleko iz domačih izdelkov, in ni bilo vse na kupičku, kakor je zdaj.

Pa pustimo to! Saj naš namen ni hvale popevati sedanjim zares težavnim časom in pa le grajati nekdanje. Naš namen je le ozreti se v pretekle

čase in pogledati: kako so takrat gospodarili (kmetovali), da vidimo razločke med sedaj in nekdaj.

Da smo pa mi v kmetijstvu v mnozih rečéh svojim sprednikom naprej, ne bo mogel tajiti, kdor bo z nami današnje kmetijstvo pregledal in ga nekdanjemu primerjal. Sej tak pregled se zdaj naj bolj spodobi o prestopu iz starega v novo leto in vsak dober in umen človek pri začetku novega leta se rad še enkrat nazaj ozrè v pretečene čase, ker prihodnost mu je tako zakrita. Tak pogled dá novo moč in novo serčnost za prihodnje napredovanje. So bile stiske in skušnje, si misli, tudi še tako hude, in kar smo doživeli, bodi tudi še tako grenko, preteklo je, dasiravno smo dostikrat mislili, da ne bomo mogli prestati; pa Bog je pomagal, in tisti, ki je vlani pomagal, bo še letos, in zaupljivo in serčno koračimo v prihodnje čase — v novo leto.

Če tedaj pretečene čase pazljivo pregledamo in presodimo, najdemo gotovo, da marsikaj je zdaj na naših posestvih boljše memo nekdaj, dasiravno nas čaka še veliko dela. Ker pa še dovolj manjka do popolnomosti, se je treba s serčnostjo lotiti in ne obupati, gotovo naš trud ne bo zastonj. Ta pregled pa velja samo za naše slovenske dežele, in le poglavitne reči.

1. Polje. Ne le veliko novega polja je zdaj, kjer ga pred ni bilo, veliko močvirja posušenega, veliko spašnikov razdeljenih in v lepo polje premenjenih, veliko njiv iz prej neobdelovanih prostorov narejenih, ampak tudi v več krajih se je začel svet bolj umno obdelovati memo poprej; ter ne le več grajšin, ampak tudi umniši kmetje dajejo v tem lep izgled. Pa ne moremo tajiti, da veliko jih je tudi še, ki pri svojem starem kopitu terdovratni v svojo škodo ostajajo, in kar pri druzih očitno boljšega vidijo, posnemati nočejo. Prepričali smo se, da samo lenim zemlja peša, pridnim pa, ki svoje polje z dobrim gnojem prav gnojé, in ga umno obdelujejo, ne le ne peša, ampak se zmiraj bolj boljša, in umne in pridne gospodarje za njih trud lepo obdaruje. Pridela se zdaj na Slovenskem ne le veliko več žita od poprejšnih časov, ampak tudi še druzih sadežev, kterih naši spredniki niso imeli: veliko krompirja, veliko koruze, in tudi veliko razne detelje in druge klaje, pese itd., kterih rečí naši spredniki še pred petdesetimi leti niso povsod poznali. Koliko to zdá! koliko veljá!

2. Travniščne. Dasiravno so te pri nas še zlo zanemarjene, vendar je v deželi zdaj veliko več merve memo nekdaj; so tedaj gotovo ne le pomnožene, ampak tudi že bolj oskerbovane. K temu je pomoglo tudi tolikanj novih cest od petdeset let semkaj narejenih, po kterih se je mnogo blago v druge dežele prepelovalo, in se je klaja lahko in dobro prodajala, kar nekdaj ni bilo.

3. Živina. Konji so se v deželah po cesarskem žrebstvu polepšali, tudi so bolj oskerbovani in imajo večo ceno, in revnih kljusetov je čedalje manj. Goveja živina tudi ni slabša od nekdaj, ampak gotovo lepša in zališa. Nekdaj je bila goveja živina pri nas zlo majhna in revna; zdaj je srednja pa krepka, bolj velika kakor majhna, in ostanjki poprejšne majhne živine se že malokje najdejo. Samo kar drobnico in kar čbele tiče, ne moremo reči, da smo v tem kaj napredvali in da smo na boljšem.

4. Vinogradi. Ne le veliko novih vinogradov in clo novih vinogoric je v tem stoletju na Slovenskem zasajenih, kterih nekdaj ni bilo, ampak tudi ravnanje z vinom, kar so ceste, da se vino lože prodaja, se je gotovo, dasiravno, počasi zboljšalo. Marsikje se zdaj že pri nas dobé vina, od kterih bi tisti, kteri so prejšne poznali, ne verjeli, da so pri nas rastle. Upati je, da bodo gorniki čedalje bolj potrebo tacega in še večega zboljšanja vina spoznali.

5. Sadje. Naši spredniki so imeli malo zlo bornega sadja. Naj pogleda pa, kdor ima očí, koliko, tudi naj žlahnejšega je pri nas zdaj. Razstava v Ljubljani v letu 1847 je pokazala 224 plemen večidel zlo žlahnih jabelk in 133 plemen tacih hrušk. Koliko lepih češinj, sliv in druzega lepega in dobrega sadja je zdaj na Slovenskem, na Štajerskem in na Koroškem pa še več kakor pri nas na Krajnskem, kjer je pred 50 leti tepka (sicer vse hvale vredna) naj žlahniši sad bila! Po pravici rečemo, da sadje je vse novo pri nas, in se od leta do leta bolj množí, ki se bo po železnih cestah kmalo obilo v daljne kraje dobro prodajalo in lep dobiček donašalo.

6. Tudi še druge okoljšine spričujejo naše napredovanje v kmetijstvu. Naše vasí so v lepšem stanu mem nekdaj, hiše večidel zidane in čedne, obleka je zališi, živež čedalje boljši tako, da zdaj tudi revni že ne marajo za jedí, za ktere so nekdaj še clo v dobrih in premožnih hišah radi marali. Kako malo se je poznala kava (kofè) nekdaj; kdo je ne pozna dan današnji? Ali ni vse to spričevanja dosti, da je zdaj naše gospodarstvo v veliko boljšem stanu memo nekdaj?

(Konec sledí.)

Gospodarske drobtinčice.

(Metelka ali nemška detelja (Luzerne) — od kod je k nam prišla?) Ob času perzijanskega kralja Darija je seme njeno iz Medije (Medna) na Gerško prenešeno bilo. Tako piše stari rimški pisatelj v svojih bukvah H. n. XVIII., 16. Je tedaj meteljka hči jutrovih dežel — Perzije namreč v Azii. Rimci, ki so jo po njeni domovini medničanko (herba medica) imenovali, so jo za živinsko klajo močno čislali, zato jo že tadanji kmetijski pisatelj Kolumela (II. 11.) hvali, da je „izverstno dobro zelišče“. Po Rimcih se je kmali zaplodila po južni Galii (sedanjem Francozkem), kjer je še sedaj naj več in s toliko marljivostjo pridelujejo, da še dandanašnji se naj bolja sorta metelke dobiva iz Francozkega. Od tod se je razširila v Švajco, kjer so se je v kantonu Lucernskem naj bolj poprijeli in sicer tako, da celó od tistega kraja je ime „Luzerne“ dobila, — kmali pa so jo tudi še po druzih deželah sejati začeli in tudi po Nemškem. Na Laškem, kjer že od nekdaj na senožeti vodo napeljujejo in na njih in ne na njivah pridelujejo obilo živinske klaje, se ni nikoli dosta zaplodila. Zato je tudi v naše kraje nismo dobili iz Laškega, ampak iz Nemškega, in odtod izvira pri nas njeno ime „nemška detelja“. Na Notrajnskem smo pervikrat slišali ime „metelka“ (metlica?), menda ker detelja ta se košato kot metlica razraša. — Tako smo dobili to koristno deteljo k nam, in je imamo zdaj že precej pa je bomo čez leta gotovo še več imeli.

Za poduk in kratek čas.

Kako neka sleparica pošteno družino v strašno nesrečo pripravi.

Resnična prigodba našega časa.

Nedavno je v Švajci pred porotno sodbo stala gerda baba, blizo 60 let stara, kteri se je že na obrazu bralo, da je z vragom v žlahti; pred sto leti bi jo bili za copernico na germadi sožgali. Zraven nje pa je stala pred sodbo stara mati s tremi hčerami — poštena kmetica, plaha in boječa, ker ni vedila: kaj bo konec sodbe. Kakor so se vsi pričujoči grozili na uno ciganko, tako je vsak miloval to ženo in hčere njene.

Kaj pa je bil obseg današnje pravde, h kteri je privrelo mnogo ljudí? Popisali jo bomo, kakor je je sodnija razodela. Čujte!

V neki vasi kantona Zürich je živela vdova Bolika s svojimi tremi hčerami tiho in pohlevno. Čeravno si delavna družinica s tkanjem svile (žide) ni bogastva pritkala, je vendar pošteno izhajala. Pred 3 leti, ko je več gospodarjev tiste vasí asekuriralo svoje premoženje, je tudi vdova Bolika hotla to storiti, ker je mislila, da človek res mirniše spí, če ima lastnino svojo zavarovano nesreče, v ktero ga ogenj nenadoma pripraviti zamore. Al neka peklenska duša ji to odsvetuje in jo pogovarja, naj nikar tega ne storí, ker bi se utegnilo primeriti, da hiša pogorí, in bi ljudjé potem lahko sodili, da jo je ona nalaš zažgala, da bi namesto malovredne kajže, ki je pogorela, dobro povračilo v dnarji dobila.

Res je, da je dosta tacih ljudí, ki dobrotljivo napravo zavarovanja spodkopujejo na vsako vižo, — žalibog! da se tudi takih lahkovernih ne manjka, ki jim verjamejo. Tudi naša družinica, od ktere je tukaj govorjenje, je to verjela, in se tako zapletla v vso to nesrečo, ktero bomo zvedili v tem popisu.

Blizo te vasí je stanovala neka babura, ktera je med neumnim ljudstvom za prerokinjo slovela. Naša vdova jo gré za svèt prašat: al naj bi asekurirala svoje premoženje ali ne? Prekanjena sleparica ji reče: nikar! in jo poterdi o nevarnosti, v ktero se pri svojih sosedih poda, če se asekurira. „Če že mislite kaj za to plačati, da pred škodo ognja obvarujete premoženje, Vam vém boljši svèt, da zamorete pomnožiti še premoženje in obogateti“. Lahkoverna ženica se dá preveriti, in baba ji na uho šeptá, da vé za zaklad (šac), ki ga varuje revna duša, ki ne bo pred izveličana, dokler kdo tega zaklada ne reši. Zaklad ta pa je tako težak, da žuga pod predreti, na kterem leží.

Iz tega, kar se je pri sodbi iz zapisnikov na znanje dalo, je bilo očitno, da so se vdovine hčere le težko tega uveriti dale, da je ravno njim Bog to srečo namenil. Al to je bilo sleparici — Trümpi je njeno ime — ravno prav po volji. Prepričala se je namreč po mnozih pomenkih, da so dekleta pobožnega duha, in toliko bolj jim je jela zdej na serce govoriti, da je njih keršanska dolžnost, rešiti nesrečno dušo pogube. Vedila je sleparica jim vse tako prekanjeno razkladati, da jih je, kakor pajk muho popolnoma zapredla v mrežo svojih zvijač. Z grozo in strahom so se ji udale.

Pervo, kar je sleparica od premotenih žensk terjala, je bilo, da so mogle prinesti 70 fl. v zastavo, da se hočejo vsemu podvreči, kar bo za prilastenje zaklada in rešenje revne duše potreba; to zastavo bo hranil — tako se je lagala babuša — neki kapucinar v Näfelsu, ki bo začaranje (zacopranje) zaklada rešil in zarotil hudega duha, ki revno dušo v svoji oblasti ima.

Ko so ji abotne dekleta dale 70 fl., je začela sleparica svoje burke uganjati. Pred pa še so ji mogle prinesti 3 žljice parstí spod praga svojega stanovanja. Ona sama je pritirala 9 vinarjev sv. Benedikta, hleb žegnanega kruha in čarobniške (coperniške) bukve. Parst, žegnane vinarje in žegnani kruh je položila na mesto zaklada; iz bukev pa so mogle mati in hčeri vselej ob mlaji skoz 9 noči, zraven tega pa še zaporedoma 93 Očenašev moliti. Če je ob teh molitvah v hiši kaj zaškripalo ali zaropotalo, so reve že mislile, da hudobni duh jih straši. Enkrat so mogle dekleta 7 čmerljev vjeti; babuša jim je namreč rekla, da pred zakladom stojí hudôba, ki, nevošljiva, da bi kdo zaklada ne vzél, je s herbtom proti kapucinarju obernjena, da sveti mož ne more zraven; ti čmerlji pa bojo hudobo v herbet pikali, da se bo oberniti mogla in tako svojo moč zgubila.

Ko je to več mescov terpelo, zaklada pa le ni bilo na dan, so začele osleparjene ženske upanje zgubivati, da bi bil zaklad njim namenjen. Če so se one bolj bale, da ne bo nič, huje se je Trümpla priduševala in rotila, da naj postane psica, če ni vse res, kar jim je razodela. „In ravno zato, ker nimate pravega upanja, terpí to tako dolgo“ — jim je rekla, in one so potem še bolj verjele.

Dve celi leti jih je za nos vodila. Vse, kar so si reve prislužile, je pograbila suha starka. Vsaki mlaj so ji nosile jajc, žganja in dnarja za devet namenov. Vse zbegane po groznih burkah so zmiraj manj delale, in ko zaslužka ni bilo dosti, so začele prodajati, kar so imele, da je nazadnje celó postelja na versto prišla. Ko ni bilo nič več prodati, so na pósodo jemale, kjer koli so kaj dobiti mogle; na zadnje so reve stradale, da jagode, ki so jih v gojzdu nabirale, in pa otrobi so jim edina hrana bili. Misli naj si vsak zdej k tem nadlogam še njih pobito serce, njih zmešane možgani — in strah in groza ga bo obšla viditi pošteno družino v takem brezdnu zmot in pomanjkanja!

Peklenska babura pa si je jajca cverla, ki so ji jih abotne ženske nosile za zarotbo hudega duha; se je pijanila z žganjem in zapravljala dnar, ki so ji ga mogle nositi oslepljene ženske. Zakleti se je mati s hčerami vred mogla, da proti nobeni živi duši ne bojo ne besedice zinile od vsega tega, ker sicer bodo vse skupej na vekomaj pogubljene. Še dalje bi bila tedaj gotovo ta sleparija terpela, če bi ne bili sosedje zapazili, kaj se s to sicer tako pošteno družino godí. Siloma so jo primorali, da je mogla odkriti vse, in hudodelka je bila pred sodbo poklicana.

Dolge pravde ni treba bilo, ker kmali je bilo vse očitno. Obsojena je bila babura poverh zapora še v povračilo vsega, kar je ogoljufala. Pa kaj! ker sleparica ničesa nima, s čim bi goljufijo povernila.

Premišljevanje o ti žalostni prigodbi prepušamo bravcem samim.

Slovanski popotnik.

* Tretji zvezek (formenlehre) velikega Miklošičevega dela: „vergleichende grammatik der slavischen (lebenden) sprachen“ že se tiska in pride na dan pred drugim (wortbildung). Ta „formenlehre“ ni „formenlehre der altslavischen Sprache, ktere 2. natis je že na svetlem, kakor je bilo nedavno v „Novícah“ oznanjeno.

* Izdatelj „koledarčka“ je unidan od presvitlega lavantinskega gg. kneza in škofa Slomšeka prejel obraz slavnega slovanskega pisatelja J. Japel-na (roj. 1742, umerl 1807). Ta dragoceni dar iz rok občeljubljenega gosp. kneza bo — če Bog dá — kinčal „koledarček“ prihodnje leto, za ktero ste zdaj že obé podobi pripravljene. Da bi pač zamogli sostaviti obraze in življenjopise vsih mož, ki so bili in so „veselje in slava“ našega naroda.

* Na povelje samega cara rusovskega se pripravlja sedaj na Rusovskem narodska slovesnost, s ktero se ima praznovati petdesetletna delavnost slavnega ruskega pisatelja in že več let vrednika časopisa „Sjevernaja Pčela“ gosp. Nik. Jovanoviča Grečа. Car rusovski, spoznaje velike zasluge omenjenega pisatelja za rusovsko književnost, je sam izvolil odbor, ki naj prejema dobrovoljne doneske, iz kterih se ima omisliti kak posebno lep dar in pokloniti mnogozasluženemu pisatelju v narodski spomin. „Neven“ temu naznanilu pristavlja lep opomin, da tudi mi Slovani v Austrii bomo skoraj imeli priložnost, da praznujemo 50letni književni jubileum slavnega našega Nestora slovanske književnosti Pavla Šafařika v Pragi.

* Nov dokaz, kako nevedni so nekteri časnikarji v zemljo- in narodoznanstvu, je dal nedavno angleški časnik „Advertiser“, ki, pretresovaje nabiro nemških vojakov za angležko armado, je svojo modrost takole razodel: „nemška četa bo pri pervi priložnosti potegnila k „sorodnim“ Rusom in potem ž njimi vred Angleže davila“. Nemci in Rusi — enega naroda! O ethnografija angležka!!

Novičar iz mnogih krajev.

2. dan t. m. je s ces. patentom od 11. julia l. l. oklicana nova borsna postava (Börseordnung) veljavo zadobila. Za nas sicer, ki ne hodimo v dunajsko dnarno barantišče, kjer se vsaki dan cena obligacij in druzega papirnatega dnarja kakor tudi srebra in cekinov določuje in tako imenovani „kurs“ nareja, kterega tudi mi v vsakem listu naznanjamo, bo utegnilo dosta biti, da le enmalo poznamo to novo vredbo. Vsi, ki hodijo na borso, so po novi postavi vredjeni v dve versti in odrajtujejo potem 20 ali 50 fl. letnega plačila, da smejo na borso hoditi; kdor plača 50 fl. na leto, ima ondi svoje določeno mesto; barantija na borsi se začne ob pol-dvanajstih predpoldne, in se jenja ob eni; četert ure po eni je za zgotovljenje sklenjenih kupčij določeno; o tem času ne smé noben mešetar ali opravnik iznova začeti barantati; potem se 3krat pozvoní; kdor ostane še 15 minut po tem znamnji v borsni dvorani, plača 5 gold. globe. — Znano je, da je rusovska vlada prepovedala, da ne smé nič pšenice, rèží, ječmena in ovsa iz Rusovskega v naše cesarstvo v Galicijo, in „Austria“ je ravno kar terdila, da ta prepoved, ki je 25. nov. moč zadobila, obsega tudi moko, mak, koruzo in vsaktero žito, čeravno je že pred to prepovedjo kupljeno pa ne še izpeljano bilo. Zdej pa smo v časniku „Presse“ od 30. dec. telegrafno naznanilo iz Kišeneva od 27. dec. brali, da rusovsk carsk ukaz dovoluje v austrijansko cesarstvo izvožnjo tistega žita, ktero je že pred prepovedbo izvožnje nakupljeno bilo. — Dr. Sandorfy, ces. zdravnik šopronskega komitata na Ogerskem vé po zagotovilu časnika „Z. f. N. u. H.“ za gotovo zdravilo zoper pasjo steklino. Skozi 44 let je že 160 popadenih ljudí obvaroval stekline po tem zdravilu. Bog daj, da bi res bilo! — pa mi imamo malo upanja. — V Rimu se bojo na sv. 3 kraljev dan začele pridige v praznovanje zdaj določenega čistega spočetja sv. device Marije, ki bojo v mnogoverstnih jezicih terpele skozi 9 dní; dunajski veliki škof Raušer bo pervi pridigoval v nemškem jeziku. — Parska asekuracija je nekterim soseskam, ki so pri nji proti škodi ognja zavarovale svoje pohištva, za novoletno darílo poslala pripravnih gasivnic. Hvale vredno je to početje, ki je v dobiček zavarovanim pa tudi asekuracii sami. Da bi pač tudi naše asekuracije posnemale ta lepi izgled! — Deržavni zbor v Parizu je že dovolil, da naj vlada vzame 500 milijonov frankov na posodo za nove vojaške potrebe, čeravno po besedah cesarja Napoleona, ki jih je unidan izgovoril v začetju derž. zbora, Francozi imajo zdaj že 581.000 mož in 113.000 konj na nogah, na vojnih barkah pa 62.000 mornarjev. — Ker se v Karari v modeneški vojvodini na Laškem že več časa morije in mnoge druge hudodelstva silno množijo, je po oklicu od 16. dec. to mesto z vso okolico njeno v naj ostrejši stan vojaške obsede djans; če je skazano, da je kdo zoper koga zavratno ravnal, čeravno ga ni še ranil, bo na smert obsojen itd.; od 6. zvečer se morajo že vse gostivnice, kavarnice in štacune zapreti in še le ob 6. zjutraj se smejo spet odpreti; tudi 3 ljudje ne smejo skupej na ulicah biti; od 8 zvečer do 6 zjutrej mora vsak v svoji hiši doma biti; le zdravnikom in duhovnim je pripušeno v tem času po svojih opravilih iti, vendar morajo z lučjo v laterni na veliko stražnico se podati, in tam povedati kam grejo, in spremljavca seboj vzeti. — Iz Beligrada se piše, da je knez serbski slavnoznanega generala Kničanina, ki je sedaj spet popolnoma zdrav, za ministra notranjih oprav izvolil; to službo je začasno opravljal knezov stric Azika Nenadovič, ki je sedaj ministerstvo dnarstva prevzel. — Iz Madrida segajo novíce do 22. decembra. Kraljica je napravila na god svoje pervorojene hčerke slovesen plés, pri kterem je plesala z generalom Esparterom, kralj pa z Esparterovo ženo. Gotovo ima ta čast Španjoljcom očitno znamnje biti, da kraljica visoko spoštuje Espartera, ki je sicer naj bolj pomagal puhlo vlado prekucniti, potem pa tudi s krepko roko berzdal in pokrotil brezpostavne početja. — 17. dec. je gerški kralj Oton začel sklicani deržavni zbor z ogovorom, ki je grozno osupnil rusovsko-gerško stranko. Že veliko mescov, ko so se punti v nekterih gerških deželah zoper Turke začeli, se je namreč v enomer govorilo in pisalo v časnikih, kako silno mučijo gerškega kralja njegovi lastni ministri, vodeni od poslanca francozkega in angležkega. Sedaj pa kralj sam se očitno zahvaluje za velike dobrote, ki ste gerški deželi o tem času naklonile francozka in angležka vlada; poslednjič zagotovlja kralj, da gerška vlada v rusovsko-turški vojski ne bo na nobeno stran potegnila. — Kaj pa je te dní novega od vojske? Vojska v Krimu je začasno potihnila, ker ne Rusi ne Francozi in Angleži še niso dobili zadosti nove pomoči, da bi si upali jo iznova začeti; vendar pravijo ene novíce, da je kardelo rusovske armade pod poveljstvom Lipranda napadlo Balaklavo, — s kakošno srečo, še ni znano. 12.000 Turkov donavske armade je že iz Varne v Krim na barkah odjadralo, 18.000 jih ima še za njimi iti in pa 9000 konj; Omer-paša bo njih samostojni poveljnik kakor sta francozka in angležka poveljnika. Turška armada je silo slabo preskerbljena z zimsko opravo, Omer-paša je zlo nejevoljen zavolj tega. Med armado francozko in angležko razsajajo legar (tifus) in kozé (osepnice); al ni čuda, če se pomisli, da že veliko tednov stojí in leží bolj v mlakah, kot na suhem; preden so dobili vojaki lesene hiše (in še zdaj jih ni za vse dosta), so stanovali v kočah iz ilovce, ki so znotraj z volno podvlečene; le malo terdnih in dobro zadelanih šotorov — na sredi s pečjó — so imeli. Od rusovskega vojskovodja Menšikova se je tudi govorilo, da je zbolel, pa novejše novíce pravijo, da to ni res. — Važniše rečí kakor ta čas na bojišču se godé zdaj zunej bojišča. Z zadnjim dnevom starega leta je imela namreč ura izteči, v kteri je imel rusovski car odgovor dati: ali se udá térjatvam zaveznikov ali ne, — če ne, se bo tudi austrijanska vlada djansko postavila na drugo stran. Dunajski časnik „Presse“ piše, da se je govorilo, da je knez Goršakov na Dunaji terjal: naj se do 15. tega mesca zdaljša obrok za odgovor. Menda ta novíca ni druzega kot le govorica, ker rusovska vlada je že menda zdavnej določila, da se ne bo udala, in tudi zavezniki ne bojo dovolili še daljnega odlašanja gotovega sklepa. Zatega voljo menda tudi poročnika Usedom in Manteufel, ki ju je pruska vlada v London, Pariz in na Dunaj za porazumljenje o omenjenih tirjatvah poslala, ne bota kaj opravila. O malo dnéh pa bomo vse zvedili.

Stan kursa na Dunaji 30. decembra 1854.

Obligacije deržavnega dolga	5 %	82 7/8	fl.
	4 1/2 „	71 5/8	„
	4 „	64 2/3	„
	3 „	49 3/4	„
	2 1/2 „	41 1/3	„
Oblig. 5% od leta 1851 B		94	„
Oblig. zemljiš. odkupa 5%		78 1/2	„
Zajem od leta 1834		230 1/2	„
„ „ 1839		119 1/2	„
„ z **loterijo** od leta 1854		98 1/8	„
„ **národni** od leta 1854		86 1/16	„

Esterhaz. srečke po 40 fl.	82 1/4	fl.
Windišgrac. „ „ 20 „	27 3/4	„
Waldštein. „ „ 20 „	29 3/4	„
Keglevičeve „ „ 10 „	11 1/4	„
Cesarski cekini	5 fl. 57	
Napoleondor (20 frankov)	9 fl. 51	
Suverendor	17 fl. 15	
Ruski imperial	10 fl. 3	
Pruski Fridrihsdor	10 fl. 38	
Angležki suverendor	12 fl. 8	
Nadavk (agio) srebra: na 100 fl.	27 1/2	fl.

☞ Današnjim „Novícam“ je po milostnem dovoljenju presvitlega našega knezoškofa za pokušnjo pridjan obljubljeni listek nemško-slovenskega slovnika, ki bo, na podlagi Vodnikovega rokopisa stoterno pomnožen, prišel na dan.

Zavolj sv. praznika v saboto pridejo prihodnje „Novíce“ že ***v petek*** *na svetlo.*

Odgovorni vrednik: Dr. Janez Bleiweis. — Natiskar in založnik: Jožef Blaznik.